

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Основ за доношење ове уредбе је члан 93а став 1. тачка 4) подтач. (1) Закона о енергетици, којим је прописано да Влада доноси акт о мрежним правилима о прорачуну капацитета, расподели капацитета и поступцима за управљање загушењима.

Правни основ садржан је и у члану 17. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - УС, 72/12, 7/14 - УС, 44/14 и 30/18 – др. закон), којим је прописано да Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове и не може предлагати Народној скупштини законе и друге опште акте нити доносити прописе, изузев ако је њихово доношење везано за законски рок или то налажу потребе државе, интереси одбране или природна, привредна или техничка несрећа и члану 42 став 1. Закона о Влади, који прописује да Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом у складу са сврхом и циљем закона и члану 42. став 1. Закона о Влади, који прописује да Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом у складу са сврхом и циљем закона.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Чланом 283. став 1. Закона о енергетици је прописано да оператор транспортног система омогућава корисницима система приступ транспортном систему на принципима транспарентности и недискриминаторности, без прописивања додатних правила за приступ транспортном систему, нити правила за расподелу капацитета. Ова одредба је унета у Закон о енергетици приликом имплементације Трећег енергетског пакета тачније Директиве ЕУ 73/2009 и Регулative ЕУ 715/2009. Ради детаљног регулисања овог питања, ЕУ је донела Регулativeу 459/2017 којом је прописана процедура и поступци за расподелу транспортних капацитета.

Енергетска заједница је Одлуком Сталне групе на високом нивоу Енергетске заједнице 2018/06/PNLG-EnC од 28. новембра 2018. године транспоновала Регулativeу ЕУ 2017/459 у свој *acquis*. Како је Република Србија уговорна страна Енергетске заједнице и постоји обавеза да своје законодавство усклади са прописима Енергетске заједнице, ова Уредба се доноси првенствено ради транспоновања Регулativeу ЕУ 2017/459 у позитивно законодавство Републике Србије чиме се подстиче и олакшава ефикасна трговина природним гасом и транспорта природног гаса путем транспортних система а тиме и долази до приближавања бољој интеграцији унутрашњег тржишта.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

1. ГЛАВА I- УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Чланом 1. предлога уредбе одређује се предмет уредбе.

Чланом 2. предлога уредбе уређује се подручје примене уредбе.

У члану 3. предлога уредбе дата су објашњења значења појединих израза који се користе у уредби, као што су „велики ценовни корак” и „мали ценовни корак“, „виртуелна тачка интерконекције”, „гасни дан“, „додатни капацитет”, „ЕНТСО-Г“, „номинација“, „реноминација“, „спојени капацитет” , „стандардни капацитетни производ“, „тачка интерконекције”, „уговор о интерконекцији”, „унутар-дневни капацитет”, „фактор ф“, и др.

2. ГЛАВА II – НАЧЕЛА САРАДЊЕ

Чланом 4. предлога уредбе прописана је дужност оператора транспортног система да усаглашава време одржавања и планове одржавања транспортног система са суседним операторима транспортног система.

Члан 5. предлога уредбе уређује стандардизацију комуникације између суседних оператора транспортних система, њихову сарадњу и усаглашавање примене стандардних поступака комуникације, компатибилност информационих система и електронских комуникација које се обављају путем интернета, договарање заједничких формата за размену података и одговарајућих протокола и усаглашавање начела поступања са тим подацима, уз очување поверљивости комерцијално осетљивих података.

Члан 6. предлога уредбе регулише оптимизацију техничког капацитета од стране суседних оператора транспортних система у циљу нуђења максимума капацитета као спојеног капацитета, прописује мере које у том циљу предузимају оператори транспортних система на тачкама интерконеције, накнаду трошкова насталих за оператора транспортног система услед оптимизације техничког капацитета, и надлежност за одлучивање о појединим регулаторним питањима у случају прекограничне инфраструктуре.

Члан 7. предлога уредбе прописује размену података између суседних оператора транспортног система о номинацијама, реноминацијама, упаривању, потврђеним количинама на тачкама интерконеције и о одржавању транспортних система.

3. ГЛАВА III – РАСПОДЕЛА НЕПРЕКИДНИХ КАПАЦИТЕТНИХ ПРОИЗВОДА

Члан 8. предлога уредбе регулише методологију расподеле капацитета на тачкама интерконеције на аукцијама, прописује униформност облика и истовременост поступака аукције за све тачке интерконеције, принцип независне расподеле капацитета на истовременим аукцијама за различите стандардне капацитетне производе, редослед понуда стандардних капацитетних производа, специфичности код нуђења додатних капацитета, минималне количине постојећег техничког капацитета за сваку тачку интерконеције изражене у процентима које се први пут могу понудити на одређеним годишњим аукцијама.

Члан 9. предлога уредбе дефинише различите стандардне капацитетне производе – годишње, кварталне, месечне, дневне и унутар-дневне стандардне капацитетне производе.

Члан 10. предлога уредбе прописује применљиве мерне јединице по којима се изражава понуђени капацитет.

Члан 11. предлога уредбе уређује поступак годишњих аукција за годишње капацитете, предвиђа време одржавања аукције, право на учешће на аукцији, применљиви алгоритам аукције, период за који се може понудити одређени капацитет, формулу за израчунавање капацитета који се нуде на годишњој аукцији за годишњи капацитет, време одржавања кругова надметања, као и обавезе оператора транспортног система које се односе на објављивање података о резултатима аукције, односно објављивање и/или стављање на располагање других релевантних информација корисницима система.

Члан 12. предлога уредбе уређује поступак годишњих аукција за кварталне капацитете, предвиђа број годишњих аукција за кварталне капацитете у току године, време одржавања ових аукција, право на учешће на аукцији, применљиви алгоритам аукције, формулу за израчунавање капацитета који се нуде на годишњим аукцијама за квартални капацитет, време одржавања кругова надметања, као и обавезе оператора транспортног система које се односе на објављивање података о резултатима аукције,

односно објављивање и/или стављање на располагање других релевантних информација корисницима система.

Члан 13. предлога уредбе уређује поступак периодичних аукција за месечни капацитет, предвиђа лимит месечних стандардних капацитетних производа које корисници система могу да уговоре на периодичним аукцијама за месечни капацитет, време одржавања ових аукција, право на учешће на аукцији, применљиви алгоритам аукције, формулу за израчунавање капацитета који се нуде на периодичним аукцијама за месечне капацитете, време одржавања кругова надметања, као и обавезе оператора транспортног система које се односе на објављивање података о резултатима аукције, односно објављивање и/или стављање на располагање других релевантних информација корисницима система.

Члан 14. предлога уредбе уређује поступак периодичних аукција за капацитет дан унапред, предвиђа лимит дневних стандардних капацитетних производа које корисници система могу да уговоре на периодичним аукцијама за капацитет дан унапред, време одржавања ових аукција, право на учешће на аукцији, применљиви алгоритам аукције, формулу за израчунавање капацитета који се нуде на периодичним аукцијама за капацитет дан унапред, време одржавања круга надметања, као и обавезе оператора транспортног система које се односе на објављивање података о резултатима аукције, односно објављивање и/или стављање на располагање других релевантних информација корисницима система.

Члан 15. предлога уредбе уређује поступак аукција за унутар-дневни капацитет, предвиђа време одржавања ових аукција, време отварања и затварања првог односно последњег круга надметања, време трајања кругова надметања, прописује капацитете који се могу ставити на ове аукције, формулу за израчунавање капацитета који се нуде на аукцијама за унутар-дневни капацитет, применљиви алгоритам аукције, тренутак у коме оператор транспортног система објављује расположиву количину непрекидног унутар-дневног капацитета који се нуди, рок за расподелу капацитета, могућност аутоматског подношења ваљаних неуспешних понуда на следећој аукцији за унутар-дневни капацитет, као и питање стављање на располагање резултата аукције.

Члан 16. предлога уредбе прописује када и како се примењују различити алгоритми аукције - алгоритам аукција са сукцесивно растућим ценама у више кругова надметања и алгоритам аукције са јединственом ценом у само једном кругу надметања

Члан 17. предлога уредбе ближе прописује примену алгоритма аукције са сукцесивно растућим ценама у више кругова надметања, затим сам поступак надметања по круговима, обавезну садржину понуде корисника система, услове и рокове за подношење понуде, важење понуде и могућност измене понуде, обавезе корисника система које произлазе из његове понуде, затим утврђивање и примену великог и малог ценовног корака по круговима надметања, услове за завршетак аукције, односно наставак аукције у смислу отварања наредног круга аукције, постигнуту цену, расподелу и уговарање расподељеног капацитета са корисницима система, објављивање резултата аукције и обавештавање корисника система о количини капацитета која им је расподељена

Члан 18. предлога уредбе ближе прописује примену алгоритма аукције по јединственој цени у једном кругу надметања, затим сам поступак надметања, обавезну садржину понуде корисника система, лимит броја међусобно одвојених понуда које корисник система може да поднесе током трајања аукције, и поступак и систем рангирања понуда и одређивања прихваћених и неприхваћених понуда.

4. ГЛАВА IV – СПАЈАЊЕ КАПАЦИТЕТА НА ТАЧКАМА ИНТЕРКОНЕКЦИЈЕ

Члан 19. предлога уредбе уређује институт производа спојених капацитета и поступак заједничке понуде спојеног капацитета од стране суседних оператора транспортних система, прописује обавезност уговора о транспорту закључених са сваким оператором транспортних система за кориснике система, могућност и услове коришћења модела уговора који је доступан на интернет страници ЕНТСО-Г за ове сврхе, затим регулише нуђење вишка капацитета као раздвојеног капацитета од стране оператора са већим расположивим непрекидним капацитетом, обавезе у погледу трговања спојеним капацитетом на секундарном тржишту, и услове за успостављање виртуелне тачке интерконекције.

Члан 20. предлога уредбе уређује могућност спајања капацитета код већ закључених уговора о транспорту путем споразума о спајању капацитета између корисника система – уговорних страна у уговорима о транспорту за раздвојени капацитет на одговарајућим тачкама интерконекције, уз прописивање обавезе обавештавања оператора транспортног система и Агенције о постигнутом споразуму, рокове важења постојећих уговора о транспорту, могућност и пружање услуге конверзије капацитета, применљив модел конверзије и техничке модалитете пружања услуге конверзије од стране оператора транспортног система.

5. ГЛАВА V – ПОСТУПАК ЗА ДОДАТНИ КАПАЦИТЕТ

Чланом 21. предлога уредбе уређује се спровођење економског теста за сваки ниво понуде пројекта додатног капацитета, предвиђају се обавезни елементи економског теста, као и резултати економског теста и услови које резултат економског теста мора да испуни да би се покренуо пројекат додатног капацитета.

Члан 22. предлога уредбе регулише фактор ϕ и параметре за одређивање нивоа фактора ϕ од стране Агенције.

Члан 23. предлога уредбе регулише могућност обједињавања више појединачних тестова у један економски тест у циљу лакшег нуђења производа спојеног капацитета, те ближе прописује параметре економског теста, резултате спровођења једног теста и могућност прерасподеле прихода.

Члан 24. предлога уредбе прописује подношење информација за пројекат додатног капацитета Агенцији и објављивање ових информација по прибављеној сагласности Агенције.

Члан 25. предлога уредбе детаљније уређује испитивање тржишне потражње за додатним капацитетом, прописујући временски период и оквир за испитивање тржишне потражње, критеријуме који се узимају у обзир, обухват испитивања и обавезан садржај извештаја о испитивању тржишне потражње, обавезу и рок за објављивање извештаја, као и услове за ванредно испитивање тржишне потражње у парној години на основу индикатора необавезујуће потражње које подносе корисници система, рокове за подношење и обавезну садржину индикатора необавезујуће потражње, поступак по поднетом индикатору необавезујуће потражње и обавезу доношења оправданих трошкова у вези са испитивањем оваквих индикатора.

Члан 26. предлога уредбе уређује фазу пројектовања додатног капацитета, јавне консултације, елементе који се разматрају на јавним консултацијама и рокове за њихово спровођење.

Члан 27. предлога уредбе уређује подношење пројекта додатног капацитета Агенцији на сагласност и његово објављивање, обавезну садржину пројекта додатног капацитета, као и рокове за доношење заједничке одлуке надлежних регулаторних тела о пројекту и поступак и механизме за доношење заједничке одлуке.

Чланом 28. предлога уредбе регулисано је стављање додатног капацитета на аукцију и посебна ограничења за започињање нове аукције.

Члан 29. предлога уредбе регулише могућност, начела и трајање алтернативног механизма расподеле, сагласност Агенције на примену и услове под којима се може применити алтернативан механизам расподеле, давање обавезујућих понуда од стране корисника система и њихово условљавање посебним условима оператора транспортног система.

6. ГЛАВА VI - ПРЕКИДНИ КАПАЦИТЕТ

Члан 30. предлога уредбе регулише услове и могућности нуђења стандардних капацитетних производа за прекидни капацитет, нуђење на аукцији и механизам расподеле прекидног капацитета, рокове у којима оператор транспортног система обавештава кориснике о количинама прекидног капацитета који се нуди, као и рокове односно време за одржавање аукције за нуђење стандардних капацитетних производа за прекидни капацитет.

Члан 31. предлога уредбе регулише минималне рокове за најаву прекида код прекидног капацитета.

Члан 32. предлога уредбе регулише поступак координације прекида између више оператора транспортног система.

Члан 33. предлога уредбе регулише редослед прекида у случају прекида.

Члан 34. предлога уредбе прописује разлоге за прекид, односно акт у коме оператор транспортног система одређује разлоге за прекид.

7. ГЛАВА VII– ПЛАТФОРМЕ ЗА РЕЗЕРВАЦИЈУ КАПАЦИТЕТА

Члан 35. прописује коришћење интернет платформи за резервацију капацитета од стране више оператора транспортног система, управљање платформама, коришћење платформи за нуђење и расподелу капацитета и за секундарну трговину од стране корисника система, обавезно везивање свих капацитета на једној тачки интерконеције за једну платформу, односно немогућност нуђења капацитета на једној тачки интерконеције путем различитих платформи, обавезу оператора транспортног система да постигну споразум о коришћењу једне платформе за резервацију капацитета за нуђење капацитета на обе стране њихових одговарајућих тачака интерконеције, и обавезну процедуру за одређивање ове платформе у случају да споразум оператора изостане, и одређује надлежну платформу за објављивање резултата расподеле додатног капацитета.

8. ГЛАВА VIII – ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Чланом 36. предлога уредбе, у прелазним одредбама, уређено је питање обавезног прибављања сагласности Агенције на питања која је оператор транспортног система уредио у правилима о раду транспортног система, а за која је Уредбом прописано да о њима претходно одлучује или даје сагласност Агенција.

Чланом 37. предлога уредбе, у прелазним одредбама, прописана је обавеза оператора транспортног система да на захтев надлежног тела достави тражене информације о спровођењу ове уредбе, као и објављивање података на централној платформи којом управља ЕНТСО-Г.

Члан 38. предлога уредбе регулише ступање на снагу одредбе која уређује обавезу нуђења услуге конверзије (чл.20 став 11)

Чланом 39. предлога уредбе прописано је када се врши прво испитивање тржишне потражње из члана 25. став 1.

Чланом 40. предлога уредбе прописана је обавеза оператора транспортног система да у ускладе своја правила о раду са овом уредбом и да их у року од шест месеци од ступања на снагу ове уредбе доставе Агенцији на давање сагласности.

Чланом 41. предлога уредбе прописано је ступање на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Републике Србије, уз изузетак члана 30. став 1 који ступа на снагу у року од 9 месеци од дана ступања на снагу уредбе.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПОРОВЂЕЊЕ УРЕДБЕ

За спровођење уредбе о мрежним правилима о прорачуну и расподели капацитета за транспорт природног гаса није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.